

Avdelningen för epidemiologi, sjukdomsövervakning och riskvärdering

## **Snabb värdering av sannolikheten för att den svenska djurpopulationen utsatts för smitta med mul- och klövsjuka till följd av utbrotten i Grekland och på Cypern**

### SAMMANFATTNING

Denna snabba riskvärdering bedömer risken för att den svenska djurpopulationen exponerats för Mul- och klövsjuka (MK) till följd av pågående utbrott på Cypern, samt på den grekiska ön Lesbos. Sammanfattningsvis ser vi ingen ökad risk för att mottagliga arter i Sverige skulle ha utsatts för smitta som följd av dessa utbrott. SVA följer utvecklingen kontinuerligt och uppdaterar riskvärderingen vid behov, då snabba riskvärderingar baseras på aktuella händelser och inte är framåtblickande.

### BAKGRUND

I december 2025 kunde MK serotyp SAT-1 konstateras på den norra turkiska delen av Cypern och den 20 februari i år konfirmerades även ett utbrott på nötkreatur och får i Larnaca på den grekcypriotiska delen av ön. Sedan dess har totalt 50 besättningar konstaterats positiva i samma region samt söder om huvudstaden Nicosia.

Den 16 mars bekräftades MK i en besättning med nötkreatur i Pelopiregionen på den grekiska ön Lesbos. Det var en veterinär som var på gården i annat besök som noterade kliniska symtom såsom hålta, hypersalivering och blåsor på flera djur. Initialt provtogs nio djur som konstaterades positiva med serotyp SAT-1. Sedan dess har ytterligare 16 besättningar konstaterats positiva inom samma region och hantering av dessa pågår.

Alla lagstiftade kontrollåtgärder inklusive avlivning av besättningar, sanering av gårdar, införande av restriktionszoner med klinisk undersökning och provtagning av alla mottagliga djur inom 3 kilometers radie från besättningen, klinisk undersökning av mottagliga djur på besättningar inom 10 kilometers radie från besättningen, smittspårning samt förbud mot utförsel av animaliska produkter som kan innehålla virus samt förbud för förflyttningar av mottagliga djurarter i regionen har införts i Grekland och på Cypern. Utbrotten är rapporterat till världsorganisationen för djurhälsa (WOAH).

Mul- och klövsjuka förekommer vanligtvis i delar av Asien (inklusive Turkiet), Afrika, Mellanöstern och Sydamerika, medan Europa vanligtvis klassas som fritt från denna sjukdom. Under 2025 konstaterades dock MK (serotyp O) i en besättning med vattenbufflar i Tyskland. Samma år bekräftades MK även i flera nötkreatursbesättningar i Ungern och Slovakien. Utbrotten i Ungern och Slovakien var epidemiologiskt kopplade med varandra men även om dessa konstaterades vara orsakade av samma serotyp som i Tyskland så kunde genetiska analyser visa att dessa virus inte var nära besläktade. Utbrotten i Ungern och Slovakien var alltså inte orsakade av en spridning från Tyskland, utan av en separat introduktion. Innan dessa händelser 2025 så skedde det senaste stora utbrottet i Europa 2001, då bland annat Storbritannien drabbades och mindre utbrott har setts 2007 på Cypern och i Storbritannien samt 2011 i Bulgarien.

#### SANNOLIKHET FÖR INTRODUKTION

Mul- och klövsjuka är en mycket smittsam virussjukdom som kan drabba alla klövbärande djur. Både direkt och indirekt (via kontaminerade ytor, personer, foder, transporter till exempel) smittspridning är möjlig. Smittade djur utsöndrar virus i alla kroppsvätskor, träck, mjölk och i utandningsluften. Virusutsöndring kan även förekomma innan kliniska symtom ses. Viruset kan överleva i miljön under en lång tid (veckor-månader) under gynnsamma förhållanden (låg temperatur och skyddat av organiskt material), liksom i frysta köttprodukter och slaktkroppar innan förruttnelseprocessen startar. Om förhållandena är gynnsamma kan spridning med vinden ske över långa distanser (upp till tiotals mil över till exempel vatten).

Generellt ger MK tydliga kliniska symtom på nötkreatur och det är därför låg risk att det passerar obemärkt på detta djurslag. I det första utbrottet på Lesbos var det dock en veterinär på besök i besättningen i annat ärende som fattade misstanke om MK och inte djurägaren. I de aktuella utbrotten är det inte fastställt hur smittan introducerats men både Lesbos och Cypern ligger geografiskt nära Turkiet, ett land där utbrott av MK rapporteras årligen.

Under tidsperioden 2025-12-18 till 2026-03-18 har Sverige inte importerat några levande djur eller avelsmaterial från Grekland eller från Cypern. Jordbruksverket har heller inte givit tillstånd för införsel av några animaliska biprodukter och därav framställda produkter som kräver införseltillstånd (kategori 1 och 2) från dessa länder under de senaste tre månaderna. Då endast produkter som bedöms som riskmaterial (kat 1 och 2) behöver registreras vid handel inom EU kan inte omfattningen av annan införsel bedömas. Dock ska denna typ av animaliska biprodukter och livsmedel komma från friska djur och därav bedöms det inte troligt att eventuellt införda sådana produkter utgör en smittrisk baserat på resonemanget ovan med den tydliga kliniska bilden för MK.

Under de senaste tre månaderna har ingen klinisk misstanke om MK på något djurslag utretts i Sverige men två misstankar på nötkreatur har kunnat direktavfärdas då det endast rör sig om enstaka djur med kliniska symtom som ej helt överensstämmer med MK.

Sammanfattning av den snabba riskvärdering för riskvägar

Riskväg	Värdering av sannolikhet	Osäkerhet i värderingen
1. Levande djur och kläckägg (legal/illegal införsel) inkl deras transportfordon/burar	Försumbar	Låg
2. Sperma, ägg, embryon (legal/illegal) inkl deras transportfordon/emballage	Försumbar	Låg till Medelhög
3. Indirekt smittspridning (fordon, personer, utrustning, foder och strö)	Mycket låg	Medelhög till Hög
4. Djurprodukter, inkl bl.a. kött och troféer, samt animaliskt matavfall (legal/illegal införsel)	från Försumbar till Mycket låg	Medelhög till Hög
5. Vektorer	Riskvägen är inte relevant	-
6. Vilda djur	Försumbar	Låg till Medelhög

Definitioner av de termer som används vid sannolikhetsvärderingen:

- Försumbar – så ovanligt att det saknar betydelse
- Mycket låg – mycket ovanligt, men kan inte uteslutas
- Låg – sällan, men förekommer
- Medelhög – förekommer ibland
- Hög – förekommer ofta
- Mycket hög – förekommer nästan alltid

Sannolikheten för att den svenska djurpopulationen utsatts för smitta med MK som följd av utbrotten i Grekland och Cypern bedöms vara mycket låg. Indirekt smittspridning med till exempel utrustning eller matprodukter bedöms utgöra den största risken men bedöms ändå som mycket låg. Osäkerheten i denna värdering är låg till medelhög. Nivån av osäkerhet är bedömd utifrån kvaliteten på de uppgifter som funnits tillgängliga för värderingen.

Statens veterinärmedicinska anstalt följer situationen i Grekland och på Cypern och bedömer när det finns behov av en ny värdering av sannolikheten för att den svenska djurpopulationen utsatts för smitta med mul- och klövsjuka.

Kartor som visar drabbade besättningar på Lesbos i Grekland, respektive Cypern samt lokalisation för utbrott i Turkiet under februari och mars 2026.  
 Källa: [WAHIS](#)



